

2 С Т
06.09.24 ИЗТЕГЛЕН КАЗУС

Казус № 4

Иван Петров и Катя Петрова са съпрузи, с постоянен адрес в гр. Варна и собственици на недвижим имот – апартамент, находящ се в гр. Добрич. На 15.03.2015 г. те сключили договор за наем с Кирил Димитров като му предоставили жилището за срок от 3 години, ведно с цялото оборудване. Ключовете от имота били предадени на наемателя в деня на подписване на договора. Три дни по-късно Димитров бил открит мъртъв в банята.

По образуваното досъдебно производство било установено, че причината за смъртта му е токов удар, от който същият бил поразен докато си вземал душ. Установено било още, че бойлерът в банята е монтиран през 2014 г. от лицето Васил Василев - електротехник по професия, за което той бил овластен от Иван Петров. При монтажа Василев е извършил неправилно и в отклонение на изискванията за безопасност свързване на електрозахранването на бойлера, в резултат на което с течение на времето се е получило офазяване на корпуса на бойлера и протичане на ток по слушалката на душа, с пускането на водата през тялото на пострадалия е преминало електричество с голям заряд, довело до моменталната му смърт. Срещу Василев били повдигнати обвинения, а впоследствие и внесен обвинителен акт, по който с влязла в сила присъда от 30.01.2020 г. по НОХД № 5/2016 г. същият е бил признат за виновен в това, че при изпълнение на правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност, е нарушил конкретни разпоредби на Наредба № 3/2004 г. за устройството на електрическите уреди и електропроводни линии, в резултат на което по непредпазливост е причинил смъртта на Кирил Димитров.

През 2019 г. майката и брата на Кирил Димитров - Янка Димитрова и Янко Димитров предявили против Иван Петров и Катя Петрова частични искове за солидарното осъждане на ответниците да им заплатят обезщетения за претърпените от тях неимуществени вреди /болки и страдания/ от смъртта на техния син, съответно брат, в размер на 50 000 лева на първата ищца, при размер на целия иск от 150 000 лева и в размер на 25 000 лева за втория ищец, при размер на цялата претенция от 100 000 лева, ведно със заплащане на законната лихва върху главниците, считано от 18.03.2015 г. Исковете били основани на твърдения, че със загубата на своя родственик са претърпели неимуществени вреди, изразяващи се в тъга, болка и страдания, че ответниците - наемодатели са отговорни за извършения от Василев неправилен монтаж на бойлера, евентуално като собственици на наетия от родственика им имот следва да отговарят за причинената от процесния бойлер негова смърт.

С отговора по чл.131 ГПК ответниците са оспорили предявените искове, навеждайки възражения, че искът на Янко Димитров е недопустим,

тъй като не е процесуално легитимиран да претендира обезщетение за вреди от смъртта на брат си /не е негов наследник, от дълги години живеели в различни градове, били в лоши отношения и не поддържали връзка/, както и че не са налице предпоставките за ангажиране на тяхната отговорност. Твърдят, че ако има виновно поведение то това е на извършилия ремонта и отговорността за заплащане на обезщетение за смъртта на наемателя им е негова, евентуално оспорват размерите на претендираните обезщетения като изключително завишени, както и началния период на претендираната лихва за забава. Направили са искане за привличане на Васил Василев в настоящия процес.

В проведеното на 30.05.2020 г. последно съдебно заседание ответниците са навели доводи, че починалият сам е бил виновен за настъпилия инцидент. В тази връзка са твърдели, че при сключване на договора за наем са предупредили наемателя си при къпане да изключва бойлера от външния ключ, тъй като ел. инсталацията на жилището била стара.

ВЪПРОСИ:

1.Посочете каква е правната квалификация на предявените иски, цената им и в какво съотношение са предявени. Кой съд е родово и местно компетентен да ги разгледа?

2.Дайте правна квалификация на направеното от ответниците искане за конституиране на Васил Василев и дали същото е основателно?

3.Основателно ли е направеното възражение за недопустимост на предявените от Янко Димитров иски? Обосновете отговора си.

4. Какви са предпоставките за уважаване на предявените иски? Какво е значението на постановената по НОХД присъда?

5. Как съдът следва да определи размера на дължимите обезщетения за неимуществени вреди, при условие, че исковите претенции са основателни? От коя дата се дължи лихва за забава?

6. Следва ли съдът да разгледа направените в съдебно заседание от 30.05.2020 г. твърдения на ответниците? Дайте правна квалификация на направеното възражение? Обосновете отговора си.

7. Допустими ли ще са последващи иски на същите ищци и срещу същите ответници за непредявената част на претендираните обезщетения, ако съдът е отхвърлил настоящите иски? Обосновете отговора си.

Отговори на Казус № 4

1.Посочете каква е правната квалификация на предявените искове, цената им и в какво съотношение са предявени. Кой съд е родово и местно компетентен да ги разгледа?

Предявени са активно и пасивно субективно съединени частични искове с правно основание чл.49 вр. чл.45 ЗЗД, евентуално съединени с искове с правно основание чл.50 ЗЗД, и акцесорни искове с правно основание чл.86, ал.1 от ЗЗД, както следва:

1/ Иск с правно основание чл.49 във връзка с чл.45 от ЗЗД, предявен от Янка Димитрова против Иван Петров и Катя Петрова за солидарното им осъждане да заплатят сумата от 50 000 лева, претендирана като обезщетение за претърпени от нея неимуществени вреди от смъртта на сина ѝ Кирил Димитров, настъпила в резултат на извършен от Васил Василев, в нарушение на техническите правила и норми за безопасност, монтаж на ел. бойлер, която работа му е била възложена от ответниците Петрови, ведно със законната лихва, считано от 18.03.2015 г., евентуално съединени с иск с правно основание чл.50 от ЗЗД за солидарното им осъждане за заплащане на същата сума от ответниците като отговорни в качеството им на собственици на бойлера, от чиято неизправност е настъпила смъртта на сина ѝ, ведно със законната лихва, считано от 18.03.2015 г. до окончателното изплащане на главницата.

2/ Иск с правно основание чл.49 във връзка с чл.45 от ЗЗД, предявен от Янко Димитров против Иван Петров и Катя Петрова за солидарното им осъждане да заплатят сумата от 25 000 лева, претендирана като обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди от смъртта на брат му Кирил Димитров, настъпила в резултат на извършен от Васил Василев, в нарушение на техническите правила и норми за безопасност, монтаж на ел. бойлер, която работа му е била възложена от ответниците Петрови, ведно със законната лихва, считано от 18.03.2015 г., евентуално съединени с иск с правно основание чл.50 от ЗЗД за солидарното им осъждане за заплащане на същата сума от ответниците като отговорни в качеството им на собственици на бойлера, от чиято неизправност е настъпила смъртта на сина ѝ, ведно със законната лихва, считано от 18.03.2015 г. до окончателното изплащане на главницата.

Цената на всеки един от исковите по чл.49 и чл.50 от ЗЗД се определя по правилото на чл.69, ал.1, т.1 ГПК, т.е. същата е в размер на търсената сума, предмет на съответния частичен иск – 50 000 лева за всеки един от исковите на Янка Димитрова и 25 000 лева за всеки един от исковите на Янко Димитров. Това следва от обстоятелството, че само предявеният размер, а не пълния размер на претендираното вземане, е включен в

предмета на делото. В този смисъл т.1 на Тълкувателно решение № 1 от 17.07.2001 г. по тълк.дело № 1/2001 г. на ВКС.

Съгласно чл.84, ал.3 от ЗЗД, при задължения от непозволено увреждане, длъжникът се смята в забава и без покана. Задължението за лихви възниква от момента на увреждащото действие. Тези лихви не се определят по размер от съда, а се изчисляват в изпълнителния процес за целия период от момента на увреждането до момента на плащане. Затова ищецът не е длъжен да сочи размер на търсената лихва.

Родовокомпетентен да разгледа предявените с подадената обща искова молба искове е окръжния съд – чл.104, т.4 вр. т.6 ГПК. В настоящия казус цената и на главния, и на евентуалния иск на Янка Димитрова е 50 000 лева, поради което и независимо, че исковете на Янко Димитров по правило са подсъдни на районен съд, същите следва да бъдат разгледани от окръжния съд.

Предмет на исковете е реализиране на отговорността на ответниците за непозволено увреждане. На основание чл.115, ал.1 ГПК ищците разполагат с право на избор дали да предявят исковете си по постоянния адрес на ответниците Петрови, т.е. пред Окръжен съд – Варна или пред окръжния съд по местоизвършване на деликта, който е Окръжен съд – Добрич.

2.Дайте правна квалификация на направеното от ответниците искане за конституиране на Васил Василев и дали същото е основателно?

Направеното от ответниците искане е по чл.219, ал.1 ГПК – за привличане изпълнителя на работата като трето лице - помагач на тяхна страна. Същото е направено с отговора на исковата молба, в преклузивния срок по чл.131 ГПК и при наличие на предпоставките за това.

В разпоредбата на чл.219 от ГПК е предвидена правна възможност за ответника по предявен иск да поиска в срока за отговор на исковата молба привличане на трето лице - помагач в процеса. Привличането и конституирането на трето лице - помагач е допустимо, когато за това лице съществува интерес от постановяване на решение в полза на привляклата го страна, респ., когато привличащата главна страна има право да предяви обратен иск срещу третото лице или да го обвърже с мотивите към решението за целите на бъдещ съдебен процес. В случая ответниците имат право да предявят срещу деликвента регресен иск по чл. 54 от ЗЗД, съгласно която норма лицето, което отговаря за вреди, причинени виновно от друго, има иск против него за това, което е платил.

3.Основателно ли е направеното възражение за недопустимост на предявените от Янко Димитров искове? Обосновете отговора си.

Възражението е неоснователно. Същото не касае процесуалната легитимация на ищеца Янко Димитров, а неговата материалноправна легитимация, което е въпрос по основателността на предявения от него иск.

С Тълкувателно решение № 1/21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС Постановление № 2 от 30.XI.1984 г. на Пленума на Върховния съд е обявено за изгубило сила и се прие, че материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в Постановление № 4 от 25.V.1961 г. и Постановление № 5 от 24.XI.1969 г. на Пленума на Върховния съд, и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Братята и сестрите са от така наречения „разширен кръг“ на лицата, на които с посоченото ТР № 1/2016 г. е признато правото при посочените предпоставки да бъдат обезщетени за претърпените от тях неимуществени вреди от виновно причинената смърт на техния родственик.

4. Какви са предпоставките за уважаване на предявените искове? Какво е значението на постановената по НОХД присъда?

Отговорността по чл.49 ЗЗД е отговорност за чужди противоправни действия и бездействия. Този, който е възложил на друго лице някаква работа, отговаря за вредите, причинени от него при или по повод изпълнението на тази работа. Това е гаранционно-обезпечителна отговорност, при която вина у възложителя не се търси. За възложителя тя е производна от извършен от изпълнителя деликт по чл.45 ЗЗД.

Уважаването на предявените главни искове по чл.49 ЗЗД предпоставя провеждането на пълно главно доказване от ищите на кумулативното наличие на следните обстоятелства: 1/. Възлагане от страна на ответниците Петрови към Васил Василев да извърши монтаж на процесния бойлер; 2/. Виновно противоправно поведение /действие или бездействие/ на Василев, извършено при или по повод на изпълнение на възложената му работа, като на основание чл.45, ал.2 ЗЗД вината се предполага; 3/. Пряка причинна връзка между противоправното поведение и настъпилата смърт на Кирил Димитров; 4/. Родствената връзка на ищите с починалия и претърпените от тях неимуществени вреди, които да са в причинна връзка с настъпилия вредоносен резултат.

Постановената и влязла в сила в хода на процеса присъда по воденото срещу Васил Василев НОХД следва да бъде съобразена от съда, на основание чл.235, ал.3 ГПК.

Съгласно разпоредбата на чл.300 ГПК влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това, дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. С оглед на това в настоящия казус по задължителен за съда начин е установено, че смъртта на Кирил Димитров е виновно причинена от Васил Василев в резултат на неправомерните му действия, осъществени при извършения от него монтаж на бойлера.

Отговорността по чл.50 ЗЗД е обективна и безвиновна. Това е отговорност на собственика на вещта, респ. на лицето, под чийто надзор е тя, за претърпени вреди, настъпването на които е в резултат на особености, естеството или състоянието на вещта. При тази отговорност липсва виновно поведение както на собственика или лицето, упражняващо надзор, така и на лицето, на когото собственикът е възложил работа във връзка с вещта. С оглед на това в настоящия казус предявените като евентуални иски по чл.50 ЗЗД ще бъдат разгледани при отхвърляне на главните иски по чл.49 ЗЗД поради липса на виновно противоправно поведение от изпълнителя и основателни при доказването на следните предпоставки от ищите: 1/. Ответниците да са собственици на процесния бойлер; 2/. Неизправност, респ. състояние на вещта, която да не се дължи на виновно поведение на собствениците или на лице, за чиито действия отговарят; 3/. Причинна връзка между настъпилата смърт на Кирил Димитров и недостатъците на вещта; 4/. Претърпени неимуществени вреди от ищите, които да са в причинна връзка с настъпилия вредоносен резултат.

По предявените от Янко Димитров иски /главен и евентуален/ следва да бъдат доказани и визираните в ТР по тълк. д. № 1/2016г. предпоставки: 1./ Създадена в резултат на конкретни житейски обстоятелства особено близка връзка между него и починалия му брат, надхвърляща характерната за българския бит взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост между близките роднини /баби, дядовци, внуци, братя и сестри/ и 2./ Действително претърпени неимуществени вреди, които надхвърлят по интензитет и времетраене вредите, нормално присъщи за съответната родствена връзка, и които е справедливо да бъдат обезщетени.

5. Как съдът следва да определи размера на дължимите обезщетения за неимуществени вреди, при условие, че исковите претенции са основателни? От коя дата се дължи лихва за забава?

Съгласно разпоредбата на чл.52 ЗЗД размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост.

В ППВС № 4/1968г. по задължителен за съдилищата начин се приема, че понятието "справедливост" по смисъла на чл.52 ЗЗД не е

абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се вземат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението. В същото, както и в съдебната практика, като релевантни обстоятелства при обезщетяване на неимуществени вреди при смърт са изведени – възрастта на починалия, родствената връзка с ищите, действителните отношения между тях, начинът, по който загубата се отразява върху живота на ищите в личен, психологически, социален и емоционален план, както и всички други обстоятелства, които определят вида и интензитета на засегнатите нематериални блага. Определеният размер на обезщетението следва да е съобразен с общественото възприятие за справедливост, както и да се отчита, че засегнатите нематериални блага нямат паричен еквивалент, а присъжданото обезщетение не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия.

На основание чл.86 вр. чл.84, ал.3 ЗЗД при деликт обезщетението за вреди се дължи от датата на деликта, в настоящия случай от 18.03.2015г.

6. Следва ли съдът да разгледа направените в съдебно заседание от 30.05.2020г. твърдения на ответниците? Дайте правна квалификация на направеното възражение? Обосновете отговора си.

Твърденията по същество съставляват направено възражение за съпричиняване по смисъла на чл.51, ал.2 от ЗЗД. Това е защитно възражение, поради което следва да бъде направено в срока по чл.131 ГПК, с отговора на исковата молба. В същото време изложените от ответниците твърдения не сочат на хипотеза по см. на чл.147 ГПК.

Ето защо това възражение е преклудирано и съдът не следва да го разгледа.

7. Допустими ли ще са последващи искове на същите ищци и срещу същите ответници за непредявената част на претендираните обезщетения, ако съдът е отхвърлил настоящите искове? Обосновете отговора си.

Нови искове ще са недопустими поради формираната СПН на решението по частичните искове относно правопораждащите спорното право факти.

Съгласно приетото в т.2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълк. д. № 3/2016 г. на ОСГТК разрешение при отхвърляне на частичния иск като неоснователен ищецът не би могъл успешно да предяви иск за останалата непредявена част от вземането, тъй като с влязлото в сила решение, с което се отхвърля частичният иск, се отрича цялото спорно право. Следователно СПН обхваща цялото вземане, т.е. това решение се

ползва със СПН и по отношение на непредадената част от вземането, включително и относно правопораждащите факти. Тази позиция на ВКС е изразена в т. 9 на Тълкувателно решение № 4/18.06.2014г. по тълк. д. № 4/2013г. на ОСТТК на ВКС - „обективните предели на СПН, когато правото е отречено, обхващат установяване, че правото никога не е съществувало или че е съществувало или че е съществувало от момента на неговото възникване, но се е прекратило или погасило към момента на приключване на съдебното дирене“. Силата на пресъдено нещо на отхвърлителния диспозитив по частичния иск разпростира действието си и за непредадената част, защото от гледна точка на материалното право несъществуването на част от цялото вземане поради неосъществяване на правнорелевантните за възникване на твърдяното субективно материално право факти е равнозначна на несъществуване и на разликата до неговия пълен обем според твърденията на ищеца.